

Primex ehf.

Skýrsla um grænt bókhald 2024

Primex ehf.

GRÆNT BÓKHALD VEGNA BÓKHALDSÁRSINS 2024

Skv. lögum nr. 87/2001 um breytingu á lögum nr. 7/1998 um hollustuhætti og mengunarvarnir eiga fyrirtæki að færa grænt bókhald og skila árlegri skýrslu til Umhverfisstofnunar. Primex ehf. er eitt þeirra fyrirtækja sem fellur undir þetta ákvæði. Hér fylgir skýrsla Primex ehf. um grænt bókhald vegna bókhaldsársins 2024.

Stjórn Primex ehf. staðfestir hér með grænt bókhald Primex ehf. vegna bókhaldsársins 2024

Siglufjörður 02.04.2025
Stjórn Primex ehf.

Olafur Marteinsson

Unnar Már Pétursson

Orvar Guðni Arnarson

Björn Valdimarsson

Rekstraraðili:

Vísað er til starfsleyfis frá Umhverfisstofnun sem gefið var út þann 3. júní 2015 og gildir til 3. júní 2031. Starfsleyfi þetta gildir fyrir Primex ehf., kítósanverksmiðju sem staðsett er að Óskarsgötu 7 á Siglufirði, kennitala: 681197-2819. Primex ehf. fellur undir fyrirtækjaflokk 4.7.

Stjórn fyrirtækisins:

Stjórn fyrirtækisins er skipuð þremur mönnum og einum til vara. Eftirtaldir aðilar sitja nú í stjórn sem aðalmenn: Ólafur Marteinson, Unnar Már Pétursson og Örvar Guðni Arnarsson. Til vara er: Björn Valdimarsson

Lýsing á starfsemi:

Primex ehf. er líftæknifyrirtæki sem vinnur kítín og kítósan úr rækjuskel sem annars fellur til sem úrgangur í rækjuvinnslum. Miklir notkunarmöguleikar eru með kítósan, t.d. í matvæla-, snyrti- og lyfjaiðnaði o.m.fl. Hámarksafköst verksmiðjunnar eru 500 tonn af kítósan á ári.

Rækjuskel er meðal annars byggð úr próteinum, kalki og kítíni. Primex hreinsar prótein og kalk frá kítíni skeljarinna með aðstoð saltsýru og vítissóða. Kítíninu er svo breytt í kítósan með frekari vinnslu sem er svo malað í afmörkuðu rými inni í verksmiðju fyrirtækisins. Engar verulegar breytingar eða frávik urðu á árinu hvað varðar umhverfismál, samsetningu framleiðslu, tækjabúnaði

Eftirlitsaðili:

Umhverfisstofnun sér um eftirlit með ákvæðum starfsleyfis og öðrum þáttum í rekstri fyrirtækisins. Eftirlitið felst í reglulegum athugunum þar sem könnuð eru þau atriði í starfsemi sem hugsanlega geta valdið mengun efna í vatni, lofti eða jarðvegi auk þess sem fylgst er með frágangi ytra umhverfis og meðferð úrgangs. Eftirlitsaðili framkvæmir einnig skoðanir vegna nýs búnaðar sem fyrirtækið kann að taka í notkun og/eða ef upp skyldu koma kvartanir. Þá gerir eftirlitsaðili sérstakar úttektir í samræmi við áætlun sem fyrirtækið gerir um úrbætur.

Umhverfismál:

Primex ehf. er umhugað um umhverfi sitt og þar er lögð áhersla á að uppfyllt séu ákvæði laga, reglugerða og starfsleyfis um umhverfispætti. Fyrirtækið hefur sett sér umhverfismarkmið og fylgir þeim. Vinnusvæði er haldið snyrtilegu, vélarhlutir og annað lauslegt er ekki haft á viðavangi og allur úrgangur er fjarlægður jafnóðum af lóð verksmiðjunnar. Akstursleiðir til og frá fyrirtækinu sem og plön við verksmiðjudyr eru lögð bundnu olíu- og fituþolnu slitlagi.

GEYMSLA OG MEÐFERÐ HRÁEFNIS

Hráefnismál:

Öll meðferð á rækjuskel, helsta hráefni framleiðslunnar, er miðuð við að halda lykt í algjöru lágmarki. Rækjuskelin er geymd í yfirbyggðum og þéttum geymslum og unnin eins fljótt

og kostur er frá því að hún fellur til. Tæming hráfnisgeymslna er að mestu leyti sjálfvirk og strax eftir tæmingu eru geymslur þrífarnar.

Flutningstæki:

Hráefni eru flutt á bílum frá Íslenska gámafélagið í þéttum og lokuðum gámum. Notkun allra tækja er lágmörkuð eins og frekast er kostur. Flutningstækin eru þrífari að notkun lokinni og það sama gildir um lóð verksmiðjunnar. Heildarmagn hreinsiefna til þrifa á árinu 2024 var 269 lítrar. Frárennsli frá þvottaaðstöðu er sameinað frárennsli verksmiðjunnar.

Ætandi efni:

Saltsýra og vítissóði, sem eru nauðsynleg hjálparefni í framleiðslunni, eru geymd í sérstökum hráfnisgeymslum sem eru yfirbyggðar og þéttar. Geymslurnar eru lokaðar og læstar og óviðkomandi er bannaður aðgangur. Lagnir fyrir vítissóða eru einnig þéttar. Umhverfis saltsýru- og sódageymslur eru safnþrær úr sýru- og sódaheldum efnum sem geta tekið við innihaldi þeirra.

Í töflu 1 er yfirlit um hráefni og hjálparefni sem notuð eru við framleiðslu á kítini og kítósani. Tölur um hráefnanotkun eru birtar sem hlutfallstölur og árið 2003 haft sem grunnár (magn / magn 2003 * 100). Þetta er gert þar sem stjórnendur félagsins telja að um viðkvæmar upplýsingar sé að ræða sem flokkaðar eru sem framleiðsluleyndarmál.

Tafla 1: Yfirlit um hráfnisnotkun

	Árið 2024	Árið 2023
Rækjuskel	31,6	25,6
Vítissóði	29,0	19,6
Saltsýra	42,3	30,8
Peroxið	20,9	10,9
Klór	32,2	28,5
Froðueyðir	91,8	71,7
Ediksýra	0,0	0,0
Sodium Benzoate	2,5	2,5

Tafla 2 sýnir yfirlit um notkun orku, efna í framleiðslunni og jarðefnaeldsneyti. Tölur eru birtar sem hlutfallstölur og árið 2003 haft sem grunnár.

Tafla 2: Yfirlit um notkun orku og vatns

	Árið 2024	Árið 2023
Raforka	345,5	290,1
Gufa	0	0
Kalt vatn	65,7	61,9

Eimað vatn	0	0
Bensín	19,8	9,2
Díselolía	662,0	486,1
Gasolía	386,9	13,0

Notkun íblöndunarefna sem notuð eru í framleiðslunni er sýnd í töflu 3. Tölur eru birtar sem hlutfallstölur og árið 2004 haft sem grunnár.

Tafla 3: Yfirlit um notkun íblöndunarefna

	Árið 2024	Árið 2023
Succinic sýra	15,4	0
Magnesium stearate	31,3	0

FRÁRENNSLI

Fráveitulögn:

Frárennsli er leitt út fyrir löndunarbryggju við Óskarsgötu 7 þar sem því er hleypt út og reynt að tryggja að ekki verði mengun af völdum þess. Það er gert með mikilli úþynningu á prótíni og kalki úr rækjuskelinni áður en það er leitt út. Einnig eru saltsýra og víttissóði hlutleyst með sérstökum hlutleysingarbúnaði til að þessi efni hafi ekki mengandi áhrif á viðtaka. Þannig er reynt að girða fyrir að efni frá verksmiðjunni valdi mengun í umhverfinu. Framkvæmdir við lengingu fráveitulagnarinnar voru kláraðar í júní 2019 en hún nær nú 76 m út í fjörðinn og 10 m undir sjávarmál.

Nákvæm staðsetning útrásar í sjó er: 66°09'02",20 – 18°.53'52"

Útrás frárennslis:

Útrás frárennslis frá verksmiðju er í lokuðu kerfi og aðskilið frá öðrum kerfum. Með þeim hætti er þess gætt að við útrás myndist ekki set, útfellingar eða þekjur af örverum. Sigti eru á öllum tönkum sem sigta frá allt sem er stærra en 1 mm í þvermál frá frárennslinu. Skólp frá hreinlætisaðstöðu og kaffistofu er leitt í frárennsliskerfi sveitarfélagsins.

MÆLINGAR

Mælingar eru gerðar á frárennsli verksmiðjunnar að jafnaði einu sinni á ári til að fylgjast með magni lífrænna efna og svífefna. Umhverfisstofnun hefur skilgreint 4 sýnatöku punkta sem Primex skuli taka vatnssýni frá, nákvæmar staðsetningar þessara punkta eru eftirfarandi:

Punktur 1 Beint fyrir ofan útrás/uppstreymi 66°09'02",20
18°. 53' 52"

Punktur 2	10 metra norður af uppstreymi	66°09'02" ,56 18° 09'52"
Punktur 3	10 metrar suður af uppstreymi	66°09'01" 96 18°53'55"
Punktur 4	Frárennslisvatn Primex	

Sýni voru tekin úr frárennslisvatni Primex (sýnatöku punktur 4) til að fylgjast með magni lífrænna efna og svífefna. Einnig voru tekin sýni úr sjó (sýnatöku punktar 1 – 3) sem er útstreymi frárennslis, 10 metrar norður af útstreymi og 10 metra suður af útstreymi. Í sjósýnum er mælt magn lífrænna efna og svífefna, auk þess er mælt magn köfnunarefnis (N), fosfórs (P) og kalsíum (Ca). Niðurstöður þessara mælinga eru birtar í töflum 4 og 5.

Tafla 4: Niðurstöður úr mælingum á safnsýni úr frárennslis

	Sýni 4
Lífrænt efni COD/TOC (mg/l)	2730
Svífagnir (mg/l)	3700

Einnig hafa verið tekin árlega sýni úr sjó sem er viðtaki frárennslis. Í sjósýnum er mælt magn lífrænna efna og svífefna eins og gert er í safnsýnum frárennslis en auk þess er mælt magn köfnunarefnis (N), fosfórs (P) og kalsíum (Ca). Niðurstöður efnagreininga þessara mælinga eru birtar í töflum 5.

Tafla 5: Niðurstöður úr mælingum á viðtaka frárennslis

	Sýni 1	Sýni 2	Sýni 3
Köfnunarefni (mg/l)	0,37	0,47	0,68
Fósfór (mg/l)	0,16	0,069	0,08
Kalsíum (mg/l)	392	391	386

ÚRGANGUR

Fyrirtækið reynir eftir fremsta megni að draga úr myndun úrgangs. Til að mynda var allt hráefni á árinu hæft til vinnslu og ekkert var urðað. Allt plast og allur pappír sem fellur til við framleiðsluna er flokkaður, skráður og komið til viðurkenndrar móttökustöðvar til endurnýtingar eða skipulagðrar förgunar. Almennit sorp sem fargað var á árinu 2024 var alls 6,6 tonn, flokkað plast var 420 kg og bylgjupappír 670 kg sem komið var í endurvinnslu.

Tafla 6: Útstreymisbókhald

	Árið 2024	Árið 2023
Heildarlosun	2673 þús.t	2522þús.t

Köfnunarefni	31,3 t	25,4 t
Fósfór	3,5 t	2,8 t

Í töflu 6 eru niðurstöður vegna frárennslis eða útstreymisbókhald.

ANNAÐ

Hljóð:

Mölun á kítósani fer fram með sérstökum búnaði í afmörkuðu rými í verksmiðjuhúsi fyrirtækisins að Óskarsgötu 7. Hávaði er inni í verksmiðjunni sjálfri á meðan á möluninni stendur en enginn hávaði berst til nærliggjandi íbúðabyggðar.

Mengunaróhöpp:

Á árinu urðu engin mengunaróhöpp hjá fyrirtækinu. Beri óhapp eða slys að höndum sem hefur í för með sér losun mengandi efna í umhverfið vegna bilunar í mengunarbúnaði er samstundis gripið til viðeigandi ráðstafana samkvæmt viðbragðsáætlun og óhappið tilkynnt til viðkomandi eftirlitsaðila samkvæmt viðbragðsáætlun.

LOKAORÐ

Með færslu græns bókhalds hjá Primex ehf. fæst betri sýn yfir þætti framleiðslunnar sem hugsanlega kunna að hafa áhrif á umhverfið. Skráningar og útgáfa skýrslu um grænt bókhald eru mikilvæg til upplýsingagjafar til viðskiptavina, stjórnvalda sem og almennings, en jafnframt fyrir fyrirtækið til að draga megi með skipulögðum hætti úr notkun mengandi efna og þróa framleiðsluaðferðir sem hafa sem minnst áhrif á umhverfið. Framleiðsla fyrirtækisins er í eðli sínu umhverfisvæn þar sem um er að ræða endurnýtingu á afurð sem annars fellur til sem úrgangur. Lögð er áhersla á að framleiðslan sé ávallt í sátt við umhverfið og þær vonir standa til að með áframhaldandi færslu á grænu bókhaldi megi fyrirtækið bæta sig enn frekar í samskiptum sínum við það.